

Список використаних джерел:

1. Митний кодекс України. Закон України від 13.03.2012 року № 4495-VI. *Відомості Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>.
2. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI. *Відомості Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
3. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження положень про Державну податкову службу України та Державну митну службу України» від 06.03.2019 № 227. *Відомості Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/227-2019-%D0%BF#Text>.
4. Про Стратегічні ініціативи до 2020 року. *Державна фіскальна служба України. Офіційний веб-сайт ДФС України*. 12.01.2018 року. URL: <http://sfs.gov.ua/media-tsentr/novini/322784.html>.
5. Білуха М.Т. Теорія фінансово-господарського контролю. Вища школа. 1990 р. 279 с.
6. Білуха М.Т. Фінансовий контроль: теорія, ревізія, аудит. Українська академія оригінальних ідей. 2006 р. 888 с.
7. Корнева Т.В. Митний контроль в Україні: організаційно-правові питання. Автореферат дисертації кандидата юридичних наук. 2013 р. 16 с.
8. Авер'янова В.Б. Державне управління: теорія й практика. 1998 р. 432 с.
9. Гаращук В.М. Принцип контролю та його сутність. *Проблеми законності*. 2001 р. С. 115-117.
10. Тараненко О.М. Забезпечення законності в діяльності митного контролю в Україні : автореферат дисертації кандидата юридичних наук. 2006 р. 20 с.
11. Про прикордонний контроль. Закон України від 05.11.2019 року № 1710-VI. *Відомості Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1710-17#Text>

УДК 342.951:351.85

DOI <https://doi.org/10.32844/2618-1258.2020.3-2.20>

КОСИНСЬКИЙ В.В.

ПОНЯТТЯ, СУТНІСТЬ ТА ЗМІСТ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ

CONCEPT, NATURE AND CONTENT OF THE ADMINISTRATIVE AND LEGAL SECURITY OF CRITICAL INFRASTRUCTURE

У статті з'ясовано сутність та зміст адміністративно-правового забезпечення безпеки критичної інфраструктури.

З урахуванням особливих рис адміністративно-правового забезпечення, а також виходячи з тих позицій, що його зміст характеризується наявністю специфічного об'єкта, предмета, методів впливу на суспільні відносини з метою їх врегулювання, зроблено висновок, що адміністративно-правове забезпечення безпеки критичної інфраструктури слід розглядати як сукупність заходів законодавчого, виконавчого і контролюючого характеру, здійснюваних суб'єктами публічного адміністрування, спеціально уповноваженими правоохоронними органами, а також окремими інституціями громадянського суспільства з метою своєчасного виявлення, запобігання і нейтралізації загроз безпеці об'єктів критичної інфраструктури, а також мінімізації та ліквідації наслідків у разі їх реалізації.

Визначено завдання адміністративно-правового забезпечення безпеки критичної інфраструктури, що полягають у: формуванні правових та організаційних механізмів убезпечення критично важливих об'єктів; розробці системи організаційних, інформаційних, технічних та інших заходів щодо захисту критично важливих

© КОСИНСЬКИЙ В.В. – здобувач кафедри адміністративного права, процесу та адміністративної діяльності (Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ)

об'єктів, в тому числі й від актів незаконного втручання; формуванні системи оперативного реагування на виникаючі екстремальні ситуації, в тому числі викликані актами незаконного втручання; поєднанні інтересів і взаємної відповідальності держави, громадян, а також організацій, що беруть участь в розробці, створенні та експлуатації систем захисту критичної інфраструктури тощо.

Сформульовано поняття адміністративно-правового забезпечення безпеки критичної інфраструктури як засновану на нормах адміністративного права діяльність уповноважених на те суб'єктів, спрямовану на забезпечення функціональності, безперервності роботи, цілісності і стійкості критичної інфраструктури, своєчасне виявлення, запобігання і нейтралізацію загроз безпеці її об'єктів, а також мінімізацію та ліквідацію наслідків у разі їх реалізації шляхом застосування комплексу режимних, інженерних, інженерно-технічних та інших заходів.

Ключові слова: *критична інфраструктура, об'єкт, адміністративно-правовий захист, національна безпека, загрози безпеці, джерела небезпеки, публічне адміністрування.*

The article clarifies the essence and content of administrative and legal security of critical infrastructure.

Taking into account the special features of administrative and legal support, as well as based on the position that its content is characterized by the presence of a specific object, subject, methods of influencing public relations to resolve them, it is concluded that administrative and legal security of critical infrastructure should be considered as a set of legislative, executive and control measures carried out by public administration entities, specially authorized law enforcement agencies, as well as individual civil society institutions in order to timely identify, prevent and neutralize security threats to critical infrastructure, as well as minimize and eliminate consequences in the case of their implementation.

The tasks of administrative and legal security of critical infrastructure are defined, which are: the formation of legal and organizational mechanisms for securing critical facilities; developing a system of organizational, informational, technical and other measures to protect critical facilities, including from acts of unlawful interference; formation of a system of prompt response to emerging extreme situations, including those caused by acts of illegal intervention; combining the interests and mutual responsibility of the state, citizens, as well as organizations involved in the development, creation and operation of critical infrastructure protection systems, etc.

The concept of administrative and legal security of critical infrastructure is formulated as an activity of authorized entities based on the norms of administrative law, aimed at ensuring the functionality, continuity, integrity and stability of critical infrastructure, timely detection, prevention and neutralization of security threats to its facilities, as well as minimization and elimination of consequences in case of their implementation through the use of a set of regime, engineering, engineering and other measures.

Key words: *critical infrastructure, facility, administrative and legal protection, national security, security threats, sources of danger, public administration.*

Вступ. Сформувати принципово нові підходи в концепції забезпечення безпеки критичної інфраструктури в українських реаліях сьогодення неможливо без окреслення правових орієнтирів, у першу чергу адміністративно-правового спрямування, її організації.

Само забезпечення безпеки критичної інфраструктури вбачається як найважливіша складова частина системи забезпечення національної безпеки держави, адже воно представляє реалізовану у взаємодії із органами державної влади, місцевого самоврядування, інституціями громадянського суспільства діяльність працівників операторів критичної інфраструктури щодо здійснення правових, організаційних, інженерно-технічних, програмно-апаратних та спеціальних заходів, спрямованих на охорону і захист критично важливих для суспільства та країни об'єктів від зовнішніх і внутрішніх загроз і забезпечення дотримання інтересів держави і суспільства.

Актуальність комплексного дослідження проблем адміністративно-правового забезпечення необхідного рівня захисту потенційно небезпечних і критично важливих об'єктів від ймо-

вірних і реальних загроз обумовлюється поступовим переходом до нової державної політики в галузі національної безпеки, проблемами категорювання об'єктів критичної інфраструктури, одноманітності трактування основних термінів і понять, використання різних оціночних показників, недосконалістю нормативних приписів організації захисту означених об'єктів тощо. При цьому проблеми адміністративно-правового забезпечення захищеності потенційно небезпечних і критично важливих об'єктів цим не обмежуються, адже пріоритетність даного напрямку полягає в систематизації знань в сфері нормотворчої діяльності, визначенні місця кожного учасника наділеного повноваженнями щодо забезпечення захисту таких об'єктів, чіткому визначенні форм і методів взаємодії суб'єктів убезпечення критичної інфраструктури.

Стан наукової розробки проблеми. Проблема створення ефективної системи адміністративно-правового забезпечення безпеки критичної інфраструктури не нова для української правничої науки. Чимало вчених, політиків, громадських діячів зверталися до широкого кола питань цієї тематичної ніші, зокрема слід згадати наукові праці В.Б. Авер'янова, Л.С. Анохіна, О.М. Бандурки, Д.М. Бахраха, В.М. Бевзенка, О.І. Безпалової, Ю.П. Битяка, І.Л. Бородіна, І.А. Галагана, В.В. Галулька, В.М. Гарашука, І.П. Голосніченка, С.Т. Гончарука, Є.В. Додіна, О.І. Дрозда, В.В. Зуй, Р.В. Ігоніна, Д.П. Калаянова, Р.А. Каложного, Л.В. Ковалюка, Т.О. Коломоєць, В.К. Колпакова, А.Т. Комзюка, О.В. Кузьменко, С.О. Кузніченка, М.В. Лошицького, Д.М. Лук'яця, Р.С. Мельника, Т.П. Мінки, Р.В. Миронюка, С.О. Мосьондза, О.М. Музичука, В.Я. Настюка, В.І. Олефіра, О.І. Остапенка, В.П. Петкова, С.В. Петкова, Д.В. Приймаченка, Р.А. Сербина, А.О. Собакаря, М.М. Тищенко, О.І. Харитонової, О.С. Юніна та ін. Водночас вчені тлумачать окреслені питання, виходячи із власних політичних уподобань, що унеможливило об'єктивне висвітлення досліджуваних проблем, зумовлює потребу аналітичного узагальнення здобутків попередників на теоретичному рівні. Проблематика адміністративно-правового забезпечення безпеки критичної інфраструктури докладно не досліджувалась, оскільки переважна більшість вчених у своїх доробках висвітлюють її фрагментарно.

Тому **метою** статті є з'ясування сутності та змісту адміністративно-правового забезпечення безпеки критичної інфраструктури, а також визначення на цій основі відповідного поняття.

Виклад основного матеріалу. Перш ніж казати про весь комплекс заходів, що є наслідком загальної системи адміністративно-правового забезпечення безпеки критичної інфраструктури, слід етимологічно звернутися до сутності самого терміну «забезпечити», що означає «створити надійні умови для здійснення чого-небудь; гарантувати щось; захищати, охороняти кого-, що-небудь від небезпеки» [1, с. 281], «генерувати повний і достатній комплекс умов, необхідних для здійснення чогось та гарантії будь-чого» [2, с. 291; 3, с. 724].

Розглядаючи поняття «забезпечення», вчені уособлюють його насамперед з діяльністю відповідних суб'єктів, якими можуть бути і органи державної влади, і органи місцевого самоврядування, і різні інституції громадянського суспільства тощо. Проте це не проста діяльність, адже вона, в першу чергу, спрямована на упорядкування різного роду суспільних відносин. Так, наприклад, окремі вчені розглядають поняття «забезпечення» як діяльність державних органів, громадських організацій, посадових осіб і громадян щодо здійснення своїх функцій, компетенцій, обов'язків з метою створення оптимальних умов для суворої, неухильної реалізації правових приписів та правомірного здійснення прав і свобод, а також як підсумок, результат цієї діяльності, що виражається в реалізації привокових приписів, прав і свобод громадян [4, с. 60].

Лексичне значення слова «забезпечення» трактується у декількох варіантах: або як постачання чого-небудь у певній кількості, або як надання достатніх засобів, або як діяльність щодо здійснення певних реально виконуваних заходів, або як обмеження (охорона) будь-кого [5, с. 427]. Іншими словами термін «забезпечення» характеризується: по-перше, певними зв'язками між суб'єктом та об'єктом реалізації поставлених умов, по-друге, наявністю певної мети, конкретних завдань, відповідних принципів та суб'єктного складу; по-третє, як окремий вид правозастосовної діяльності; по-четверте, як певного роду гарантії досягнення суспільно значущого результату без настання негативних наслідків тощо.

Зрозуміло, що така діяльність без нормативного упорядкування, за відсутності законодавчого супроводження та відповідності нормативним приписам втрачає будь-якого сенсу. Тим більше, що убезпечення об'єктів критичної інфраструктури здійснюється переважно в межах правоохоронної діяльності, уповноваженими органами та посадовими особами виключно на основі нормативних приписів, невиконання яких тягне застосування заходів державного примусу, в тому числі й юридичної відповідальності до порушників.

Забезпечувати нормальне функціонування системи критичної інфраструктури можна різними засобами, серед яких провідне місце займають саме правові засоби, що становлять основу правового забезпечення названих процесів. Водночас правове забезпечення в даному випадку критичної інфраструктури є узагальненим явищем (діяльністю), спрямованим на удосконалення правових норм, законодавства в цілому, результатом чого є створення правових умов для ефективної реалізації прав і свобод людини в сфері національної безпеки та функціонування об'єктів критичної інфраструктури.

Зрозуміло що замало вдосконалювати правові норми та систему чинного законодавства. Потрібен правовий інструментарій, здатний не лише упорядкувати норми, але й забезпечити дотримання правил поведінки, створити належний режим законності та дисципліни в досліджуваній сфері, окреслити межі дозволеної поведінки відповідних суб'єктів. А це можливо завдяки адміністративно-правовому забезпеченню, що становить практичний, організуючий і регулюючий вплив держави на суспільну життєдіяльність людей з метою її впорядкування, збереження чи перетворення, спираючись на владну силу, яку обмежує лише дієвий суспільний контроль як основний чинник панування в суспільстві верховенства права [6, с. 58].

Інколи термін «забезпечення» розглядається у контексті захисту кого-небудь, або що-небудь від небезпеки [7, с. 375]. Саме у цьому яскраво виявляється сутність цього терміну, його спрямованість на створення належних умов для роботи об'єкта, на якого здійснюється цілеспрямований вплив. Більше того, адміністративно-правове забезпечення є діяльністю, яка врегульована нормами права та діяльністю не будь-яких суб'єктів, а спеціально уповноважених державою.

Адміністративно-правове забезпечення надає суспільним відносинам визначеності й стійкості, оскільки, з одного боку, вказує на найбільш доцільну поведінку суб'єктів в певних обставинах, а з іншого боку, гарантує сприяння, підтримку та охорону держави з метою неодмінного досягнення переслідуваного результату у врегульованих адміністративним правом суспільних відносинах.

Роблячи такий координуючий вплив на суспільні відносини адміністративно-правове забезпечення спрямоване на їх впорядкування шляхом цілеспрямованого впливу на суспільні відносини, в результаті якого вони зводяться в систему і в суспільстві створюється певний порядок, забезпечуючи національні інтереси країни та об'єкти критичної інфраструктури.

Деякі українські вчені цілком слушно визначають адміністративно-правове забезпечення через регулювання за допомогою норм адміністративного права суспільних відносин, що виникають в процесі реалізації прав і свобод людини та громадянина, впливаючи на них за допомогою передбачених в законодавстві елементів [8].

У зв'язку із цим деякі науковці справедливо обґрунтовують точку зору про те, що «... надійне правове забезпечення національної безпеки можливо лише за умови досягнення збалансованого гармонійного зв'язку усіх елементів системи правових норм, що регулюють діяльність спецслужб в сфері забезпечення національної безпеки» [9, с. 11].

У сфері національної безпеки адміністративно-правове забезпечення відповідних процесів являє собою сукупність взаємопов'язаних, внутрішньо погоджених основоположних нормативно-правових актів, що містять юридичні принципи і норми, спрямовані на адміністративно-правове регулювання сучасних відносин у сфері забезпечення національної безпеки, з метою їх упорядкування, охорони та розвитку відповідно до суспільних потреб [10, с. 158].

Адміністративно-правове забезпечення національної безпеки являє собою здійснювану в межах єдиної державної політики в галузі забезпечення національної безпеки діяльність уповноважених суб'єктів, спрямовану на формування адміністративно-правової основи забезпечення національної безпеки, на закріплення в ній системи адміністративно-правових засобів (адміністративно-правових норм, правовідносин, індивідуальних приписів тощо), за допомогою яких досягається результативний, нормативно-організаційний вплив на суспільні відносини з метою їх упорядкування, охорони, розвитку відповідно до суспільних потреб забезпечення національної безпеки країни, створення і підтримки необхідного рівня захищеності об'єктів безпеки держави [10, с. 158].

Необхідність адміністративно-правового забезпечення явищ і процесів, що мають місце під час убезпечення критичної інфраструктури від різного роду загроз за деструктивних чинників зумовлено потребами: реалізації прогностичної функції права щодо суспільних відносин, рівень правового регулювання яких не досяг достатнього ступеня нормативності; створення правової основи діяльності суб'єктів у доволі новій, мінливій сфері суспільних відносин; встановлення правового становища суб'єктів, що реалізують свої повноваження у цій сфері; правового

регулювання, що вимагає особливого поєднання правових засобів у процесі його здійснення для досягнення максимального регульовального впливу [11, с. 27; 10, с. 158].

Отже, в названій сфері адміністративно-правове забезпечення слід визначати не як діяльність, а як певний вплив нормативно-організаційного характеру на суспільні відносини з метою їх упорядкування, охорони та розвитку за допомогою системи адміністративно-правових засобів у відповідності із суспільними потребами забезпечення об'єктів критичної інфраструктури.

Через засоби адміністративно-правового характеру забезпечується формування вихідних принципів організації безпеки критичної інфраструктури. Таким шляхом пішли також інші провідні країни, які насамперед визначили всі параметри підходів до регулювання об'єктів критичної інфраструктури, серед яких: ідентифікація цих об'єктів по кожному сектору, їх категоризація, визначення можливих видів загроз за секторами, стандартизація вимог захисту, уніфікація зведених геопросторових даних, організація адекватних механізмів щодо обміну інформацією, включаючи інформацію, що має обмежений доступ, визначення інструментів захисту персоналу, пов'язаного з роботою на об'єктах критичної інфраструктури і т.ін. Яскравим прикладом такого підходу є США, які крім перелічених вище заходів навіть в «Національній стратегії фізичного захисту критичної інфраструктури і ключових об'єктів» визначили відповідні напрямки фундаментальних наукових досліджень, в тому числі й технічної складової, орієнтовані на пошук нових рішень в сфері створення ефективних моделей регулювання та захисту критичної інфраструктури [12, с. 82].

Отже, з урахуванням особливих рис адміністративно-правового забезпечення, а також виходячи з тих позицій, що його зміст характеризується наявністю специфічного об'єкта, предмета, методів впливу на суспільні відносини з метою їх врегулювання, можна зробити висновок, що адміністративно-правове забезпечення безпеки критичної інфраструктури фактично можна розглядати як сукупність заходів законодавчого, виконавчого і контролюючого характеру, здійснюваних суб'єктами публічного адміністрування, спеціально уповноваженими правоохоронними органами, а також окремими інституціями громадянського суспільства з метою своєчасного виявлення, запобігання і нейтралізації загроз безпеці об'єктів критичної інфраструктури, а також мінімізації та ліквідації наслідків у разі їх реалізації.

Саме можливості адміністративно-правового забезпечення дозволяють більш чітко визначити завдання і функції, систему і структуру, принципи діяльності, основні повноваження, порядок взаємодії основних суб'єктів забезпечення об'єктів критичної інфраструктури, вдосконалити законодавство з окремих напрямків діяльності органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, наділених компетенцією у названій сфері, порядок застосування його норм, їх узгодження з іншими нормативно-правовими актами; вдосконалити структуру органів виконавчої влади, наділених компетенцією у сфері забезпечення національної безпеки, здійснити оптимізацію з урахуванням особливостей і характеру розв'язуваних задач; конкретизувати обов'язки і права суб'єктів, наділених компетенцією у сфері забезпечення безпеки критичної інфраструктури, уніфікувати процесуальний порядок застосування найбільш важливих з них (наприклад, порядок застосування зброї, спеціальних засобів і фізичної сили); вдосконалити повноваження відповідних суб'єктів забезпечення безпеки критичної інфраструктури дозвільно-ліцензійного, реєстраційного, контрольно-наглядового характеру тощо.

У наукових колах завдання прийнято розуміти як те, що потребує виконання, вирішення, розв'язання [13, с. 4]. Тобто акцент робиться досягненні певного «орієнтиру» – головного, остаточного завдання, вирішення якого закінчується діяльність. Іншими словами, ціль розглядається як те, що бажано здійснити або досягти [13, с. 4], водночас, задача – те, що вимагає виконання» [13, с. 4, 206].

Те, що ціль і відповідні завдання є різними поняттями не викликає сумнівів, оскільки вони мають самостійні характеристики. Якщо ціллю певної діяльності є кінцевий головний результат, після вирішення якого діяльність завершується, то завдання є способами її досягнення, а в певних випадках проміжними результатами досягнення бажаного для суб'єкта результату.

Саме завдання розв'язуються для досягнення певної мети, а остання є результатом вирішення попередніх завдань. Зрозуміло, що і цілі, і відповідні завдання є єдиним явищем та не можуть існувати окремо, адже розмежовувати їх можна лише в межах конкретної системи діяльності.

З цього приводу слухними є думки класиків юридичної теоретичної науки, які правильно стверджують, що «мета, узятя разом із засобами та умовами її здійснення, виступає як відповідне завдання. Водночас завдання – це те, що вимагає виконання, дозволу, втілення в життя. У повсякденному житті мета і завдання часто вживаються в одному і тому ж сенсі як синоніми, проте повного збігу між ними немає» [14, с. 228].

Досягнення мети адміністративно-правового забезпечення безпеки критичної інфраструктури знаходить конкретизацію через відповідні завдання, що розкривають особливості державного механізму забезпечення об'єктів критично важливої для країни та суспільства інфраструктури, при цьому не лише шляхом її захисту, але й запровадження конкретних кроків прогнозованого запобігання кризовим явищам та удосконалення стійкості цих об'єктів від існуючих загроз.

Отже, завдання адміністративно-правового забезпечення безпеки критичної інфраструктури полягають у:

- формуванні правових та організаційних механізмів забезпечення критично важливих об'єктів;
- розробці системи організаційних, інформаційних, технічних та інших заходів щодо захисту критично важливих об'єктів, в тому числі й від актів незаконного втручання;
- формуванні системи оперативного реагування на виникаючі екстремальні ситуації, в тому числі викликані актами незаконного втручання;
- поєднанні інтересів і взаємної відповідальності держави, громадян, а також організацій, що беруть участь в розробці, створенні та експлуатації систем захисту критичної інфраструктури;
- створенні умов для швидкого відновлення об'єкта критичної інфраструктури після акту незаконного втручання чи іншої надзвичайної ситуації;
- виявленні та усуненні причин і умов, що сприяють виникненню реальних і потенційних загроз об'єктам критичної інфраструктури;
- підтриманні в стані постійної готовності до ефективного використання сил і засобів, призначених для виявлення, попередження, припинення протиправної діяльності, мінімізації та ліквідації наслідків актів незаконного втручання в роботу об'єкта критичної інфраструктури;
- постійній актуалізації системи протидії загрозам різного характеру об'єктам критичної інфраструктури;
- погодженій участі в діяльності системи забезпечення безпеки об'єктів критичної інфраструктури всіх органів державної влади, органів місцевого самоврядування та інституцій громадянського суспільства;
- персоналізації відповідальності посадових осіб, операторів, персоналу та інших осіб, які беруть участь в розробці, створенні, введенні в дію, експлуатації та модернізації системи захисту критичної інфраструктури тощо.

Висновок. Проведене дослідження сутності й змісту адміністративно-правового забезпечення безпеки критичної інфраструктури дозволяє зробити висновок, що, по-перше, його осмислення і встановлення сутнісних характеристик здається, безсумнівно, актуальним і вимагає подальшого наукового та практичного опрацювання; по-друге, ефективність забезпечення критично важливих для країни та суспільства об'єктів залежить і від рівня організації, необхідної координації, і взаємодії між усіма суб'єктами забезпечення національної безпеки в цілому; по-третє, безліч нормативно-правових актів не завжди свідчить про належне урегулювання діяльності щодо забезпечення безпеки критичної інфраструктури; по-четверте, важливим є не лише нормативне упорядкування відповідних суспільних відносин, але й застосування для цього комплексу адміністративно-правових засобів.

Таким чином, підсумовуючи викладене та не претендуючи на єдино правильне тлумачення, адміністративно-правове забезпечення безпеки критичної інфраструктури можна визначити як засновану на нормах адміністративного права діяльність уповноважених на те суб'єктів, спрямовану на забезпечення функціональності, безперервності роботи, цілісності і стійкості критичної інфраструктури, своєчасне виявлення, запобігання і нейтралізацію загроз безпеці її об'єктів, а також мінімізацію та ліквідацію наслідків у разі їх реалізації шляхом застосування комплексу режимних, інженерних, інженерно-технічних та інших заходів.

Список використаних джерел:

1. Александрова З.Е. Словарь синонимов русского языка: около 9000 синонимических рядов / З.Е. Александрова. [под ред. Л.А. Чешко]. [изд. 5-е, стереотип]. М.: Рус.язык, 1986. 600 с.
2. Словарь русского языка: в 4 т. М.: ГИИС, 1957. Т. II [К-О]. 1958. 1013 с.
3. Великий тлумачний словник сучасної української мови / [уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел]. К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2001. 1440 с.
4. Толкачев К.Б. Органы внутренних дел в механизме обеспечения личных конституционных прав и свобод граждан: монография / К.Б. Толкачев, А.Г. Хабибуллин. Уфа: Уфимская ВШ МВД СССР, 1991. 168 с.

5. Ожегов С.И., Шведова Н.Ю. Толковый словарь русского языка: 80000 слов и фразеологических выражений. М.: Азбуковник, 1999. 944 с.
6. Марчук М.П. Публічне адміністрування телебачення і радіомовлення: дис. ... канд. юрид. наук / спец. 12.00.07. К., 2014. 247 с.
7. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад. і головн. ред. В. Т. Бусел. К.: Ірпінь : ВТФ «Перун», 2005. 1728 с.
8. Іерусалімова І.О. Механізм адміністративно-правового забезпечення прав і свобод людини та громадянина: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Київ, 2006. 205 с.
9. Рыжак Н.И. Правовое регулирование деятельности спецслужб в системе обеспечения национальной безопасности Российской Федерации: Монография. 2-е изд., испр. и доп. М.: ЭДАС-ПАК, 2000. 371 с.
10. Собакарь А.О., Ковалів М.В. Адміністративно-правові засади діяльності державних органів у сфері забезпечення національної безпеки. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Юридичні науки.* 2016. № 845. С. 156-160. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnulpurn_2016_845_26, с. 158
11. Правові основи захисту України від зовнішньої та внутрішньої агресії: навч. посіб. / В. В. Серета, М. В. Ковалів, С. С. Єсімов, М. П. Гурковський. Львів, 2015. 496 с.
12. Ковалева Т.К. Критическая инфраструктура в системе обеспечения национальной безопасности США. *Инновации и инвестиции.* 2019. № 9. С. 81-89.
13. Словник української мови. Т. III. К.: Наукова думка, 1972. 744 с.
14. Матузов Н.И. Личность, права, демократия. Саратов, 1972. 132 с.

УДК 342.9

DOI <https://doi.org/10.32844/2618-1258.2020.3-2.21>

КУДІНОВ С.С.

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМИ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ В УКРАЇНІ

ORGANIZATIONAL AND LEGAL FRAMEWORKS OF FUNCTIONING CORRUPTION PREVENTION SYSTEMS IN UKRAINE

Актуальність статті полягає в тому, що головною перешкодою для побудови ефективної політичної системи та належного функціонування державного апарату, розвитку підприємництва, залучення інвестицій, зміцнення обороноздатності, забезпечення правопорядку, соціальної справедливості та національної безпеки в цілому є корупція, створення атмосфери нетерпимості до якої, передбачає уніфікацію законодавчої бази, у тому числі усунення колізійності правових норм, удосконалення інституційної складової антикорупційних органів, подолання негативних тенденцій і практик у їх функціонуванні тощо. Одним із ключових засобів забезпечення ефективності антикорупційного законодавства має стати оцінка корупційних ризиків правової норми на рівні законопроектування; на рівні спеціалізованих органів (як базова офіційна експертиза перед прийняттям відповідного акту); на рівні громадської (неофіційної) експертизи, яка забезпечується існуванням прозорої процедури нормопроектування та доступністю інформації для громадськості. Метою статті є здійснити аналіз організаційно-правових засад функціонування системи протидії та запобігання корупції в Україні та виявити проблемні питання такого функціонування. З'ясовано, що формування єдиної державної антикорупційної політики крім наявності політичної волі та суспільної свідомості в питанні

© КУДІНОВ С.С. – доктор юридичних наук, доцент, ректор (Національна академія Служби безпеки України)